

IN DIE BELASTINGHOF VAN PORT ELIZABETH
(OOS-KAAPSE PLAASLIKE AFDELING)

Datum gelewer: 5 Mei 2005

Sy Edele Regter A R Erasmus

President

Mnr C A Sharwood

Rekenmeester Lid

Mnr F H Fereira

Kommersiële Lid

In die appèl van:

(Saaknr: 11362) aangehoor op 23 Maart 2005

UITSPRAAK

ERASMUS, R:

[1] Die vraag wat voor die hof dien is of die appellant geregtig is om sekere aftrekkings by die vasstelling van sy belasbare inkomste t.a.v. die 2000 belastingjaar te doen.

[2] Die basiese feite is gemeensaak. Die appellant het 'n 'belegging' in die bedrag van R500 00.00 in 'n onderneming bekend as A Cash Loans ("A") gedoen, welke bedrag in die belastingjaar 2000 geblyk het onverhaalbaar te wees. Die appellant het voorts sekere bedrae aan die B Trust 'geleen' en sekere bedrae is aan hom as 'rente' uitbetaal. Toe die onderneming later in likwidasië geplaas is, het die appellant op aandrang van die likwidateurs R750 000.00 terugbetaal.

[3] Die Kommissaris het geweier om dié twee 'verliese' wat appellant gelyk het, as aftrekkings vir doeleindes van inkomstevaststelling te aanvaar. Die appellant gaan gebuk onder die bewyslas om die hof te oortuig dat die Kommissaris se beslissing verkeerd was. Ten einde daarin te slaag moet hy die verliese onder die bepaling van artikel 11 van die Inkomstebelastingwet no. 58 van 1962 tuisbring. Die artikel bepaal dat by die vasstelling van belasbare inkomste deur 'n persoon verkry uit die beoefening van 'n bedryf word daar

as aftrekkings van so 'n persoon se aldus verkreë inkomste toegelaat verliese werklik aangegaan of gely by die voortbrenging van die inkomste, mits sodanige inkomste en verliese nie van 'n kapitale aard is nie.

[4] Die appellant het in getuienis sy handeling met veel, maar onsaaklike, verduideliking toegelig. Dit kom daarop neer dat hy – handelende op finansiële advies – besluit het om hom in die mikroleningsbedryf te begewe. Die 'lenings' aan A en die B Trust is gedoen ter uitvoering van dié besluit.

[5] By die bepaling van die werklike aard van 'n belastingpligtige se handeling bepaal die hof die werklike aard van die transaksies aan die hand van die objektiewe feite en omstandighede, met inagneming van die persoon se subjektiewe motiewe en oogmerke.

[6] Die appellant se bewering dat hy in die mikroleningbedryf betrokke geraak het dien nie as bewys van daardie feit nie. Indien sy handeling onder die loep geplaas word, blyk dit dat, wat A betref, hy 'n lening aan 'n mikro-uitlener gedoen het. Dit het egter nie van hom 'n mikro-uitlener gemaak nie, net so min as wat 'n persoon wat geld in 'n bank belê het, 'n bankier word.

[7] Die appellant het op geen wyse in die bestuur van A betrokke geraak nie. Hy het geen pos in die onderneming beklee of enige beheer oor die bedryf van die besigheid uitgeoefen nie. Hy het, bowenal, geen beheer oor of seggenskap gehad in hoe sy gelde in die besigheid aangewend moet word nie. Die appellant het kennelik nie die verlies van R500 000.00 gely in die beoefening van 'n mikroleningbedryf nie. Die verlies was van 'n kapitale aard. Die appèl kan dus nie slaag wat dié aspek betref nie.

[8] Die appèl wat betref die R750 000.00 wat die appellant aan die likwidateurs van die B Trust betaal het, kan eweneens nie slaag nie. Dáár ook het hy geen beheer oor die bedrywigheide van die onderneming gehad nie. Nóg enige seggenskap oor hoe sy beleggings in die besigheid aangewend moes word.

[9] Dit is gemeensaak dat die B Trust deur die Suid-Afrikaanse Inkomstediens as 'n 'piramideskema' geïdentifiseer is, en daardie bevinding word nie met die appèl voor ons aangeveg nie. Daar is geen getuienis voor ons oor wat dié skema inderdaad behels het nie. Dit is nie nodig vir hierdie hof om op die regsgevolge van die onwettigheid van die

skema in te gaan nie; wat dit ook al was, die appellant was nie by die beoefening van die skema betrokke nie. Die 'verlies' wat hy gely het is nie in die loop van die verkryging van inkomste gely nie, maar was terugbetalings deur die appellant aan die likwidateurs van bedrae wat hy uit die skema ontvang het.

[10] Die appèl word in die geheel van die hand gewys.

AR ERASMUS
REGTER VAN DIE HOOGGEREGSHOF
IN DIE BELASTINGHOF

C A SHARWOOD
REKENMEESTER LID

F H FERREIRA
KOMMERSIËLE LID